

Informační systémy

Databázová vrstva (v PHP)

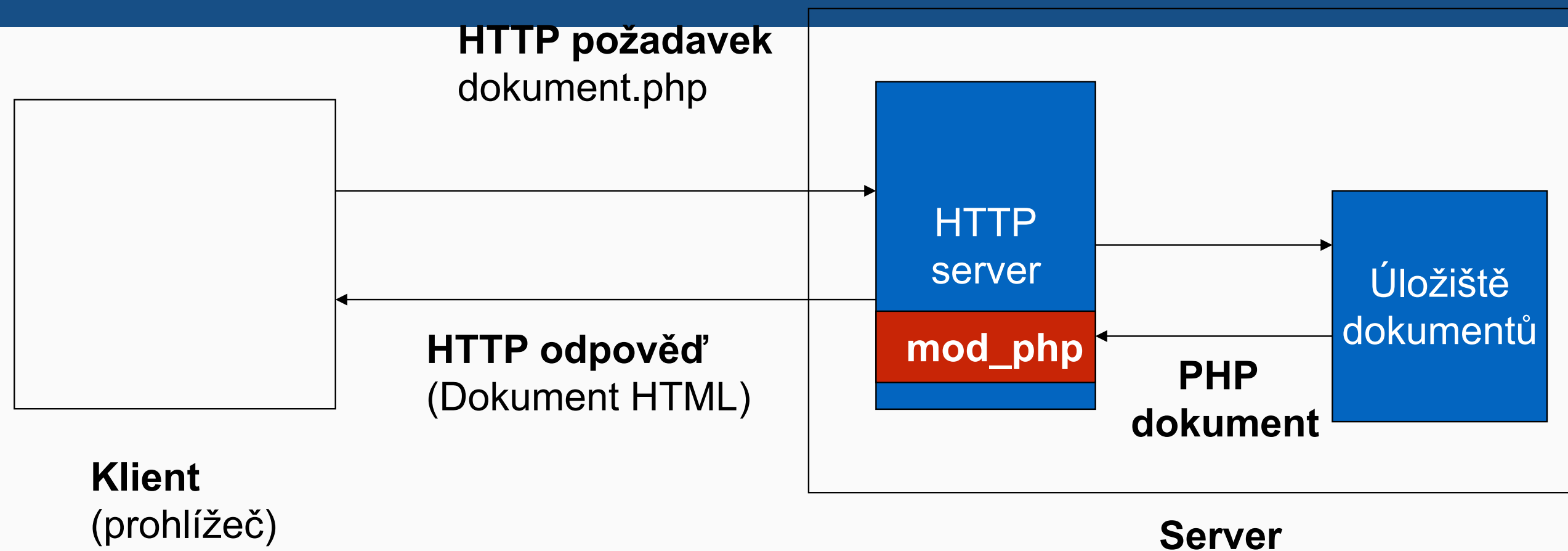
Doc. Ing. Radek Burget, Ph.D.

burgetr@fit.vutbr.cz

Integrace SŘBD

- Pro ukládání dat se používá nejčastěji relační SŘBD – databázový server.
 - Formalizovaná struktura na základě analýzy domény.
 - Ukládání dat přímo do souborů na serveru vyžaduje povolit webovému serveru právo zápisu na některou část lokálního souborového systému – bezpečnostní rizika.
 - Databázový server umožňuje efektivnější práci s velkým množstvím dat – efektivita, zajištění konzistence.
 - Může běžet na jiném počítači než webový server a může být dostupný prostřednictvím sítě – škálovatelnost.

Architektura serveru s PHP

Integrace databázového serveru (SŘBD)

Návrh schématu databáze

- Doménový model – E-R diagram nebo diagram tříd
 - Identifikace entit – vlastnosti, jejich typ
 - Identifikace vztahů – kardinalita
- Transformace na schéma databáze – *viz IDS, také v další přednášce*
 - Entity na tabulky, vlastnosti na sloupce
 - Vztahy: vazba primární – cizí klíč, příp. vazební tabulky
- Primární klíč, indexy

Primární klíč

- U všech tabulek, které figurují ve vztazích nebo je nutné řádky jednoznačně identifikovat
- Přirozený primární klíč – často problematický
 - Právní problémy – ochrana osobních údajů
 - Praktické problémy – vše se může změnit
- Umělý primární klíč
 - Je nutné zajistit unikátnost v rámci tabulky
 - Generované cizí klíče – různá podpora v db systémech
 - MySQL: volba `auto_increment` u primárního klíče

Indexy

- Pomocná datová struktura usnadňující vyhledávání podle hodnoty
 - Např. B+ strom
- Může být vytvořen nad jedním nebo více sloupci
 - `ADD KEY | INDEX`
 - Automaticky nad primárními klíči
 - V některých systémech i nad výrazem (např. `upper(name)`)
- Index na druhou stranu má prostorové nároky a jeho údržba má časové nároky (přidávání, mazání řádků)

Než začneme: Příprava DB serveru

- Vytvoření databáze, přidělení práv uživateli

```
CREATE DATABASE demo;  
CREATE USER 'demo2'@'localhost' IDENTIFIED WITH 'password';  
GRANT ALL PRIVILEGES ON `demo`.* TO 'demo2'@'localhost';
```

- Vytvoření tabulek

```
CREATE TABLE `users` (  
  `id` INT NOT NULL,  
  `name` VARCHAR(255) NOT NULL,  
  `surname` VARCHAR(255) NOT NULL,  
  PRIMARY KEY (`id`))  
ENGINE = InnoDB;
```


Spolupráce s databázovým serverem

- Aplikace v PHP běží na serveru dávkově
- Celou komunikaci s databází je třeba řešit v rámci zpracování jednoho HTTP požadavku.
- Demo: [GitHub](#)

Práce s databází

1. Připojení k databázovému serveru
 - Autentizace aplikace (ne uživatele!)
2. Připojení konkrétní databáze
 - DB server ověří přístupová práva
3. Zaslání SQL dotazu
 - Získáme výsledek dotazu
4. Převzetí a zpracování výsledků
 - *(případně zpět k bodu 3)*
5. Ukončení spojení *(často na pozadí)*

Relační databáze v PHP

- Historicky vlastní API pro každý databázový systém
 - Typicky sada funkcí v PHP
 - Např. `mysql_xxxx()`
- Snaha o sjednocení
 - Abstraktní vrstva s ovladači pro různé systémy
 - PHP Data Objects (PDO) – standard v PHP od verze 5.1
 - Existují různé další alternativy třetích stran

PHP Data Objects (PDO)

- Jednoduchá abstrakce nad databázovým systémem
- Poskytuje **standardní rozhraní** pro základní operace
 - Objektově orientované rozhraní
- Toto rozhraní implementují **ovladače** (*drivers*) pro jednotlivé konkrétní systémy
 - Např. MS SQL, Firebird, IBM, Informix, MySQL, Oracle, DB2, PostgreSQL, SQLite, ...
 - Viz [dokumentace k PDO](#)

Připojení k databázi

- Vytvoření instance třídy PDO
- Specifikace spojení pomocí DSN (data source name)

```
<?php
$dsn = 'mysql:host=localhost;dbname=testdb';
$username = 'username';
$password = 'password';
$options = array(
    PDO::MYSQL_ATTR_INIT_COMMAND => 'SET NAMES utf8',
);

$pdo = new PDO($dsn, $username, $password, $options);
```

Zaslání SQL dotazu

- Jednorázový dotaz: PDO::query

```
$stmt = $pdo->query("SELECT name, surname FROM users");
```

- Opakovaný dotaz: PDO::prepare a PDO::execute

```
// Přípravení dotazu  
$stmt = $pdo->prepare("SELECT name, surname  
    FROM users WHERE id = ?");  
// Vykonání dotazu  
$stmt->execute(array($userId));
```

- Získáme tzv. *statement* (\$result)
- **Parametry:** prevence SQL injection, viz dále

Zpracování výsledků – fetch()

- Statement zpřístupní celý výsledek dotazu.
- Sloupce výsledné tabulky odpovídají projekci v příkazu SELECT.

```
while ($row = $stmt->fetch())  
{  
    echo $row['name'] . "\n";  
  
    echo $row['surname'] . "\n";  
}
```

- Alternativně přístup ke sloupcům přes indexy.

Zpracování výsledků – fetchAll()

- `fetchAll()` přečte všechny zbývající řádky výsledku a uloží do pole.
- Opatrně: počet řádků je nutno omezit, např. pomocí `WHERE` (na rovnost), `LIMIT` apod.

```
$stmt = $pdo->prepare("SELECT name, surname
    FROM users LIMIT 100");
$stmt->execute();
$data = $stmt->fetchAll();
foreach ($data as $row) {
    echo $row["name"] . "\n";
    echo $row["surname"] . "\n";
}
```


Parametrizované dotazy

- Naivní (starý) přístup – **NEBEZPEČNÉ**

```
$sql = "SELECT * FROM users WHERE name='$name'";
```

- Pokud (např. uživatelský vstup)

```
$name = "franta'; DROP TABLE users; - ";
```

- Dostaneme

```
SELECT * FROM users  
WHERE name = 'franta'; DROP TABLE users; - '
```

Parametrizované dotazy v PDO

```
$stmt = $pdo->prepare('SELECT * FROM users  
                        WHERE email = ? AND status = ?');  
$stmt->execute([$email, $status]);  
$user = $stmt->fetch();
```

nebo

```
$stmt = $pdo->prepare('SELECT * FROM users  
                        WHERE email = :email AND status = :status');  
$stmt->execute(['email' => $email, 'status' => $status]);  
$user = $stmt->fetch();
```

Vkládání a změna dat

- INSERT

```
$stmt = $pdo->prepare("
    INSERT INTO uzivatel (name, surname) VALUES (?, ?)");
$stmt->execute([$jmeno, $prijmeni]);
```

- Generované ID: `$pdo->lastInsertId()`

- UPDATE

```
$stmt = $pdo->prepare("
    UPDATE uzivatele SET name = ?, surname = ?
    WHERE id = ?");
$stmt->execute([$jmeno, $prijmeni, $idUzivatele]);
```

Uživatelské účty v databázi

- Tabulka uživatelů se sloupci login a password
- Hesla se nesmí ukládat v otevřené podobě
 - Nutno použít hashovací funkci
 - V PHP např. `password_hash()` a `password_verify()`
- [Demo aplikace](#)

Co dále?

- Složitější schéma databáze
 - Vztahy, kolekce
 - Integrita a konzistence databáze
- Složitější operace nad databází
 - Transakce

A to je vše!

Dotazy?

